

Virkemidler for økt bearbeiding og lønnsomhet i sjømatnæringen

Bent Dreyer

Verdens
fremste
sjømatnasjon

Sosial bærekraft

Bearbeidingsgrad

Økonomisk bærekraft

Lønnsomhet

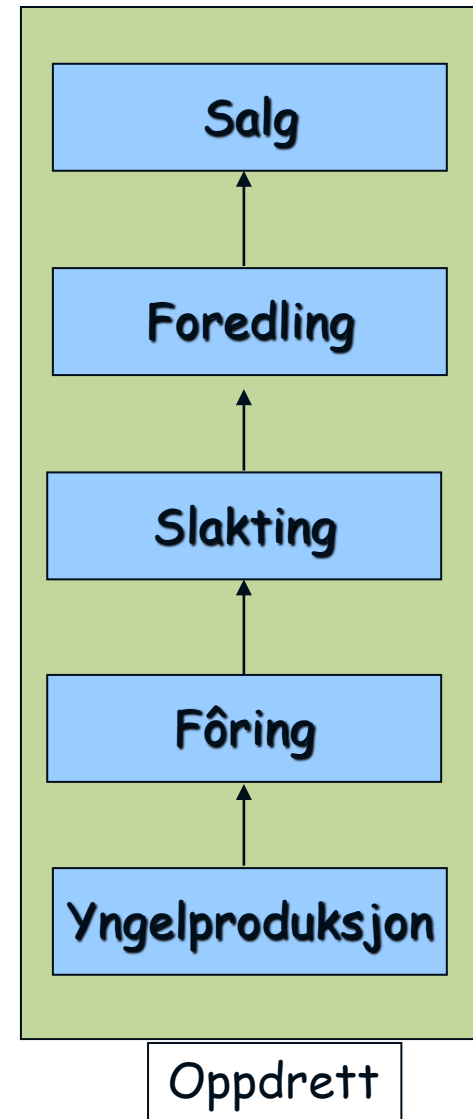
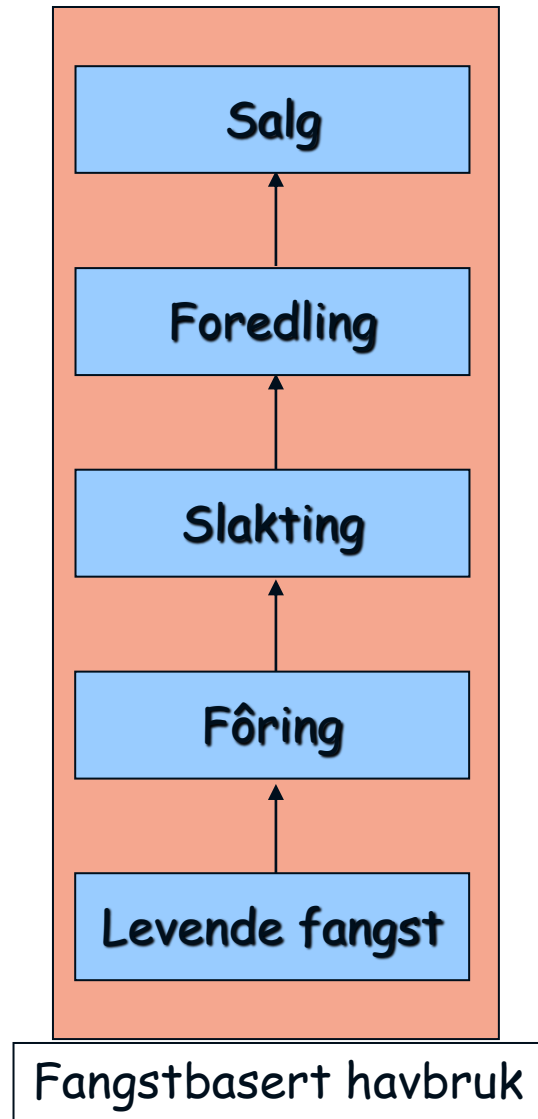
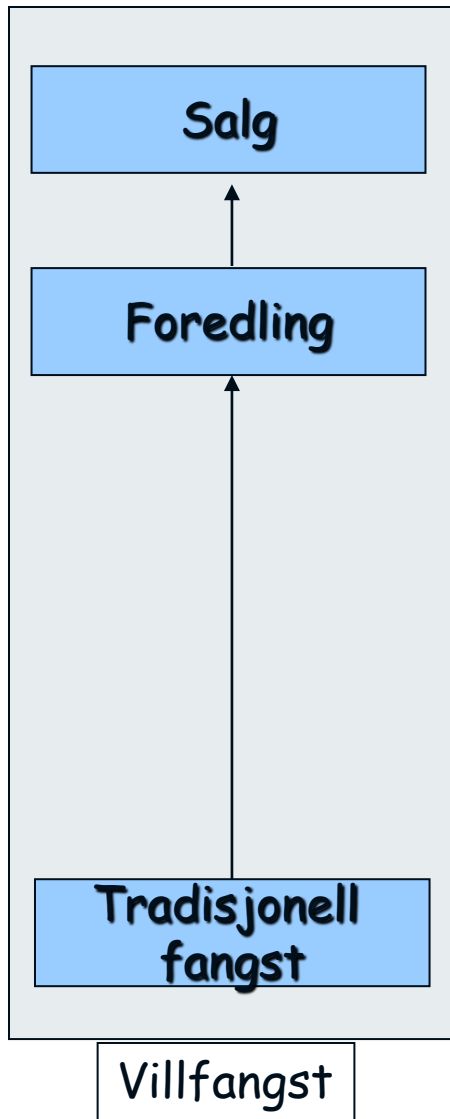
Økologisk bærekraft

Naturgitte ressurser

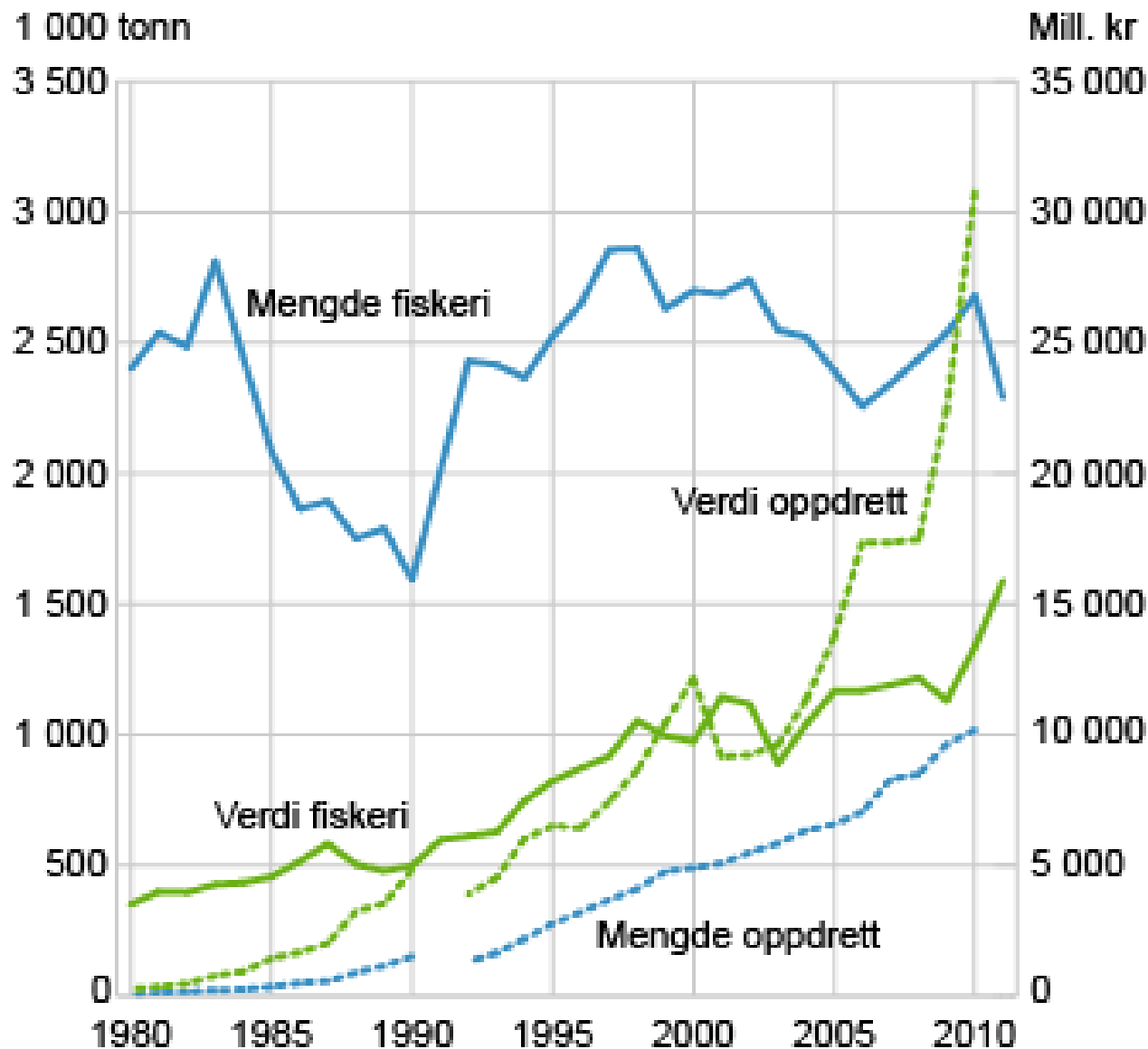
Økologisk bærekraft

Nasjonale fortrinn i en global økonomi

- Reint hav, verdifulle bestander og produktive oppdrettslokaliteter
- God kompetanse til å forvalte, høste og dyrke disse ressursene
- Produserer store volum næringsrik sjømat effektivt med lave klimagassutslipp, uten subsidier, med lite sukker og uten åreforkalkende fett til et voksende globalt matvaremarked

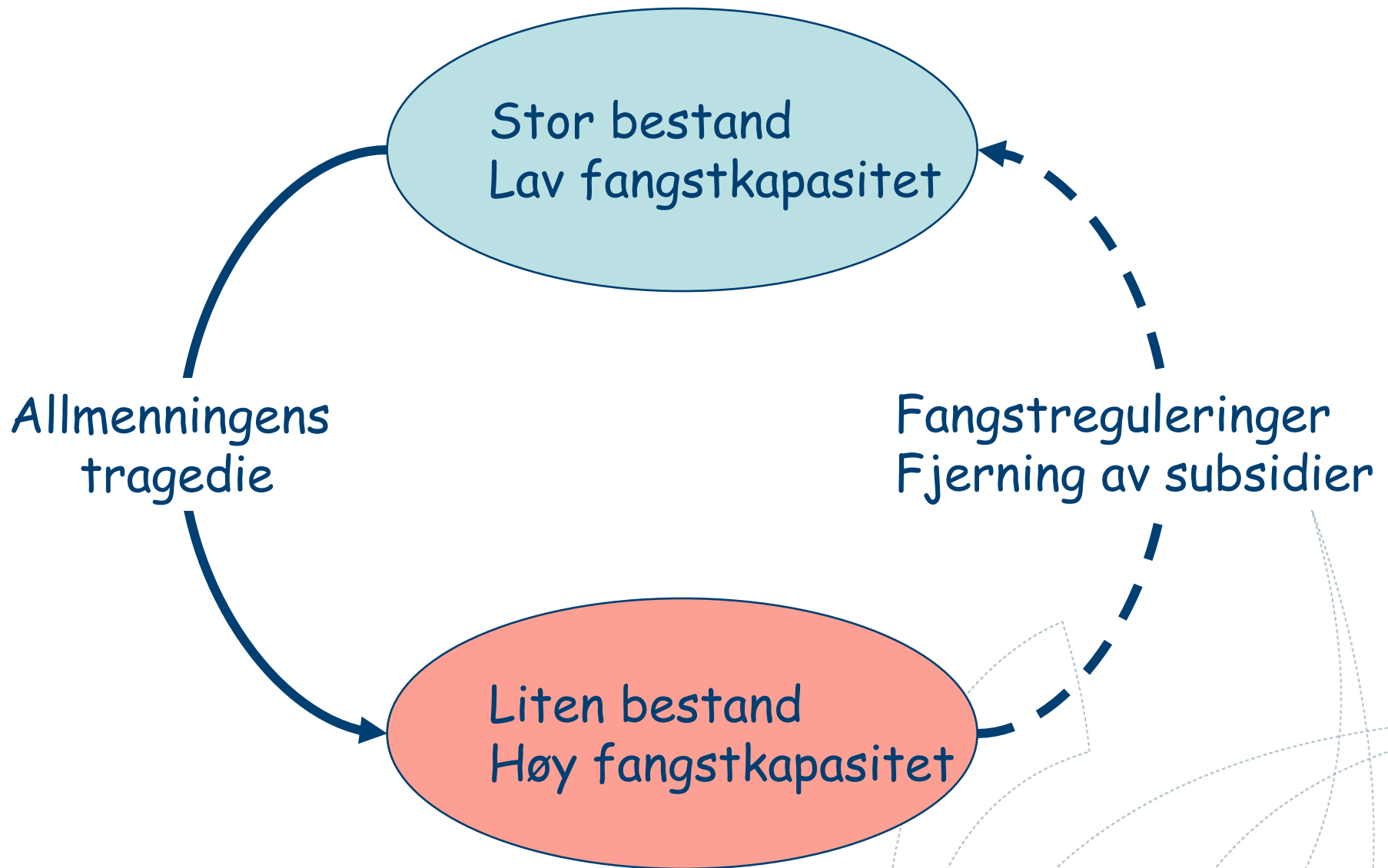

Mengde og verdi i fiskeri og oppdrett. 1980-2011

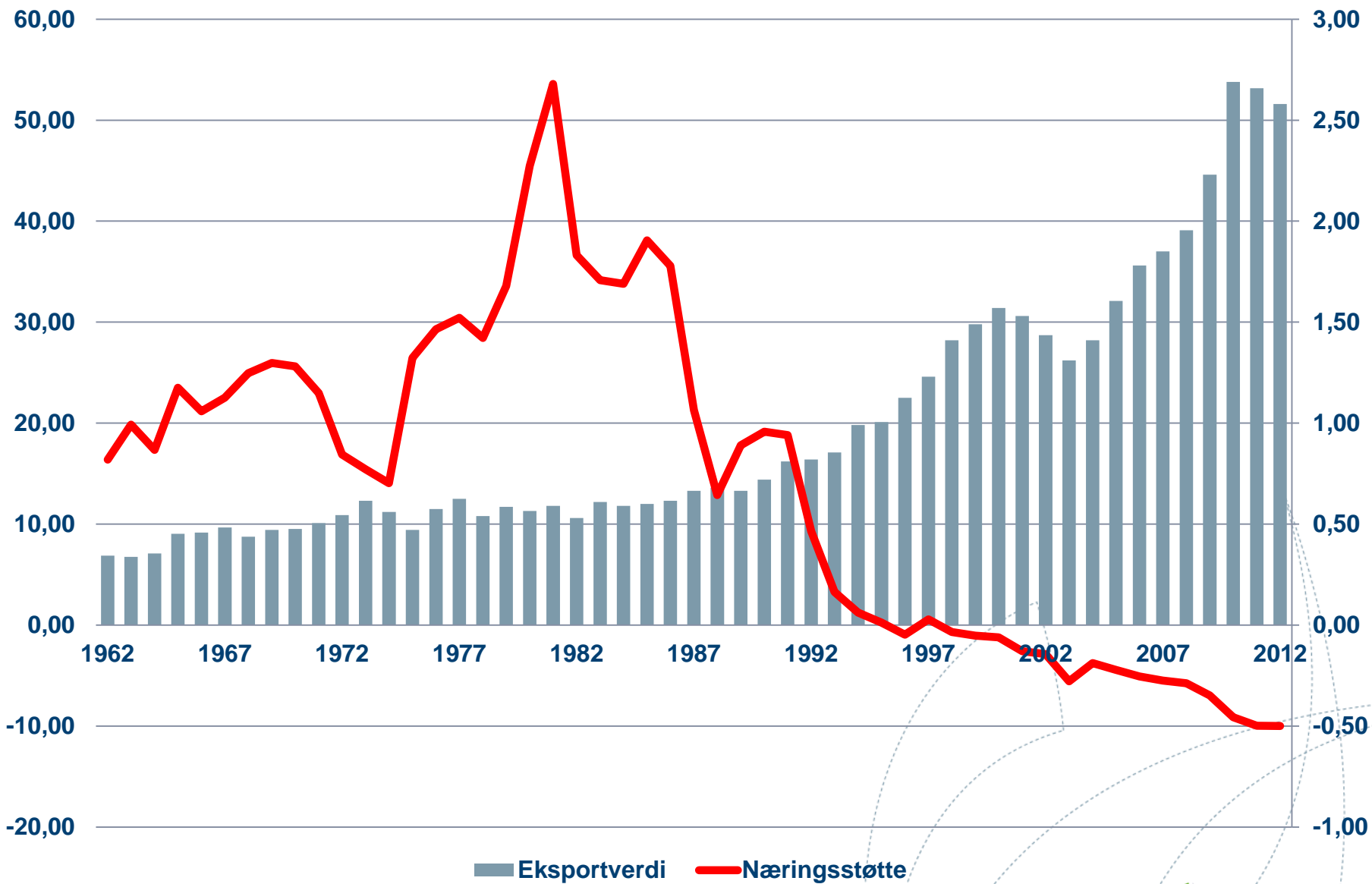

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Biologi og bærekraft

Næringsstøtte og eksportverdi

Kilde: EFF og FHF

Hvordan går det med villfangsten?

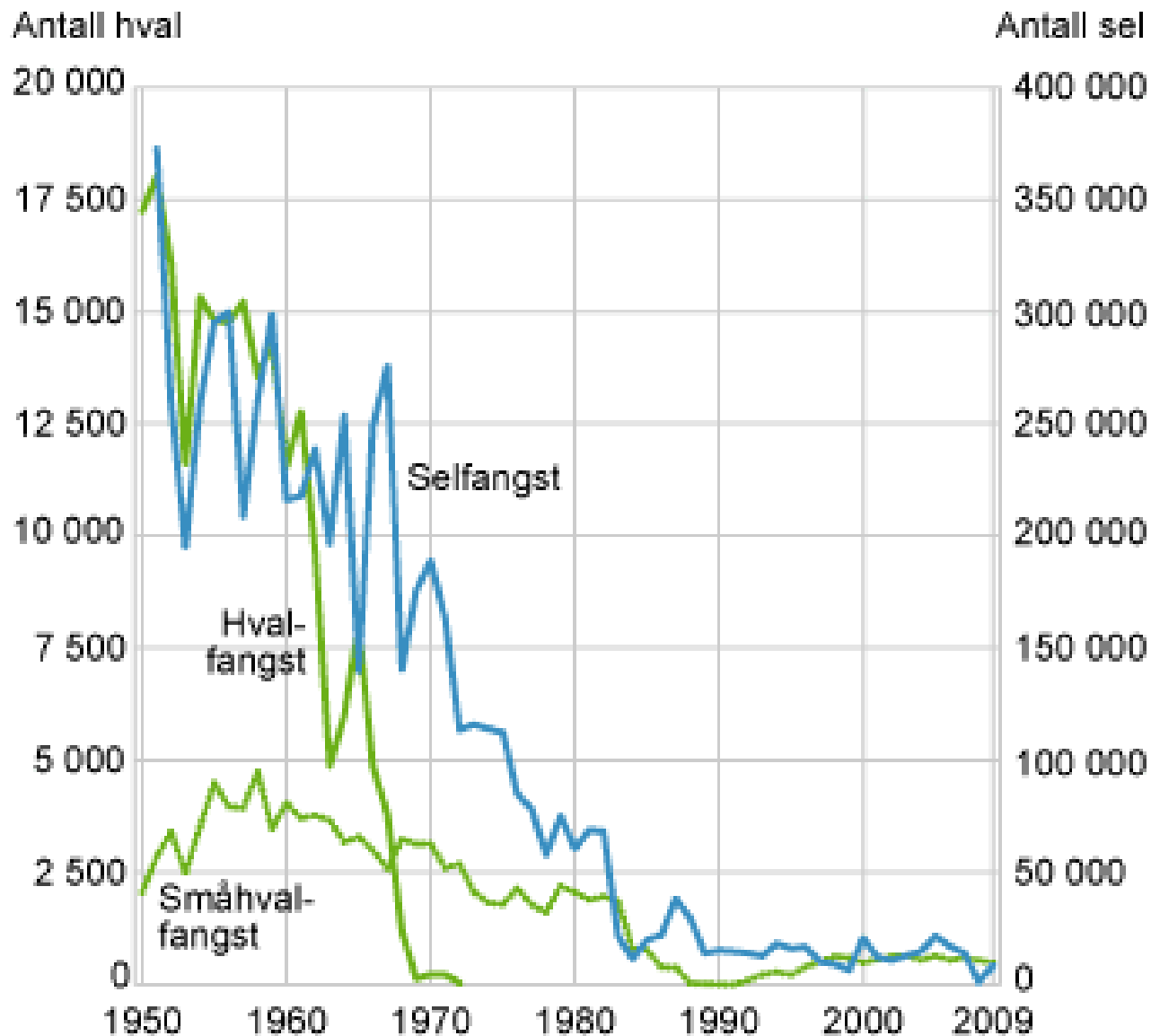
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Potensial
Torsk	212 700	192 500	195 413	233 000	271 000	319 000	340 000	454 000	560 000
Hyse	63 500	73 250	74 500	93 050	116 000	148 000	153 000	98 000	162 500
Sei	175 000	175 500	225 350	225 350	204 000	200 000	142 000	119 000	300 000
Lodde	0	0	0	233 000	245 000	275 000	221 000	114 000	1 740 000
NVG-Sild	564 200	780 800	925 980	1 002 000	894 000	602 800	510 000	378 000	1 160 000
Sum	1 015 400	1 222 050	1 421 243	1 786 400	1 730 000	1 544 800	1 366 000	1163 000	3 922 500

Hvordan kan vi nå maksimalt langtidsutbytte?

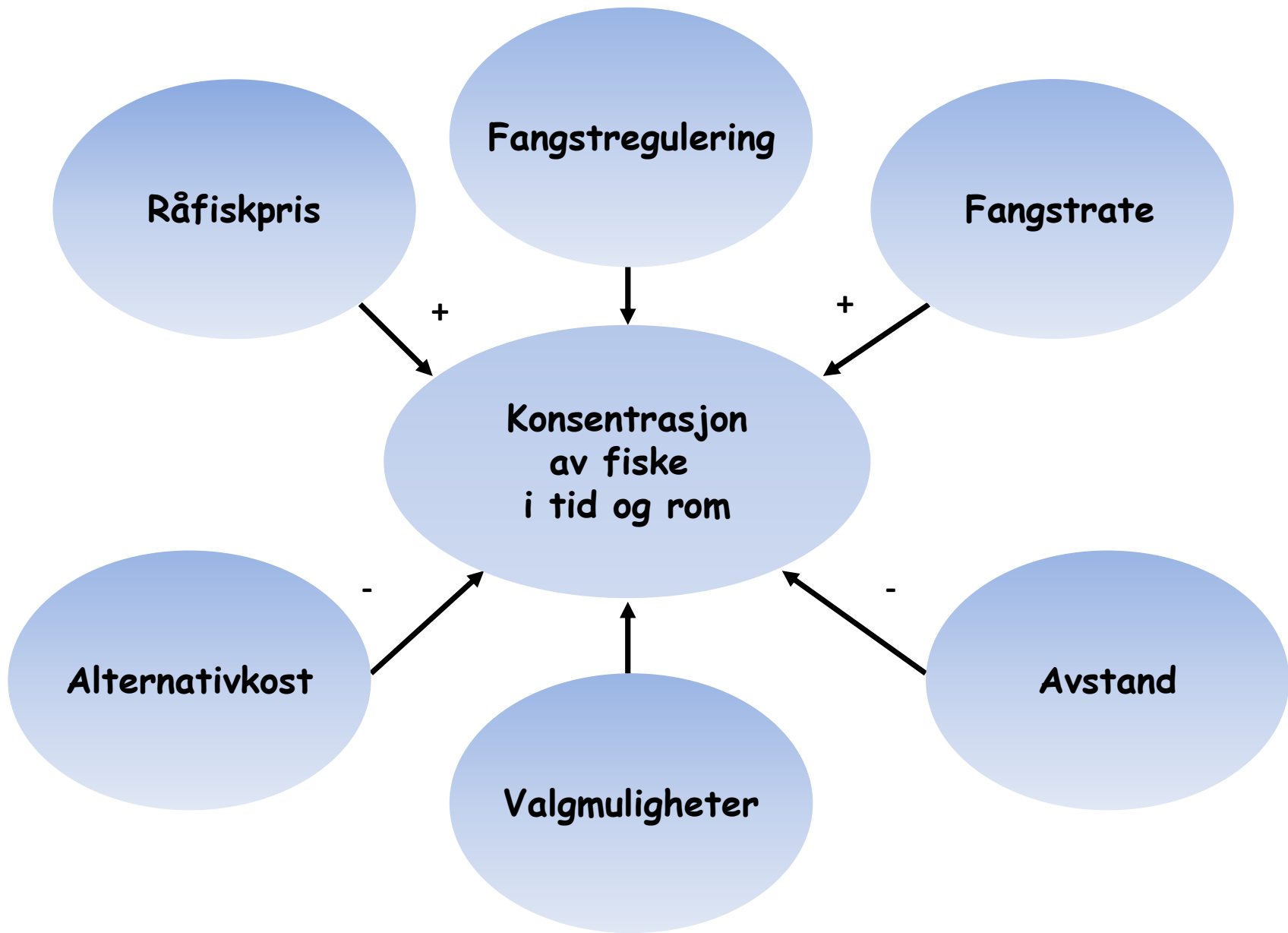
Hvilke arter skal prioriteres?

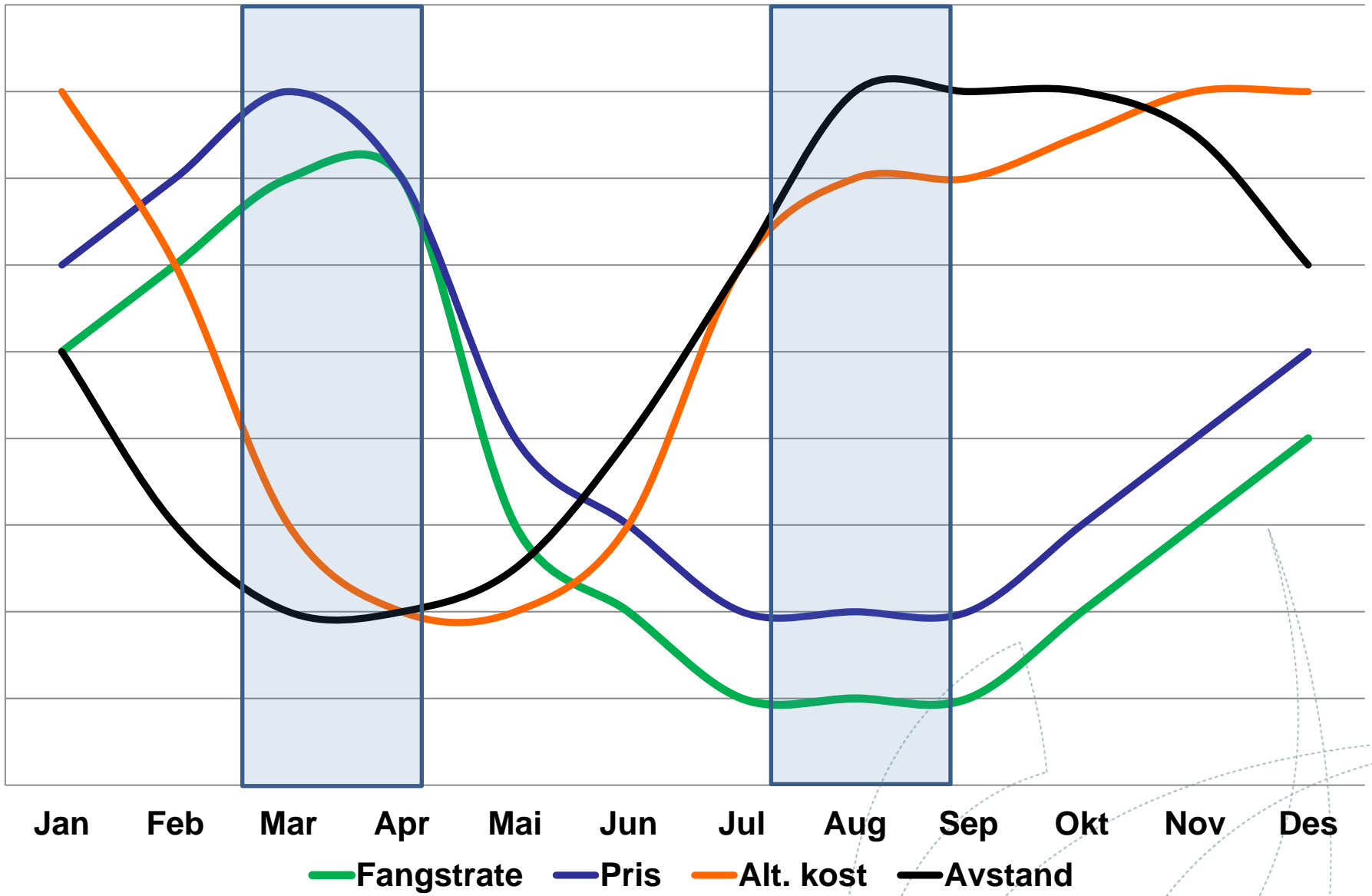
Hvordan skal vi fordele og høste dem?

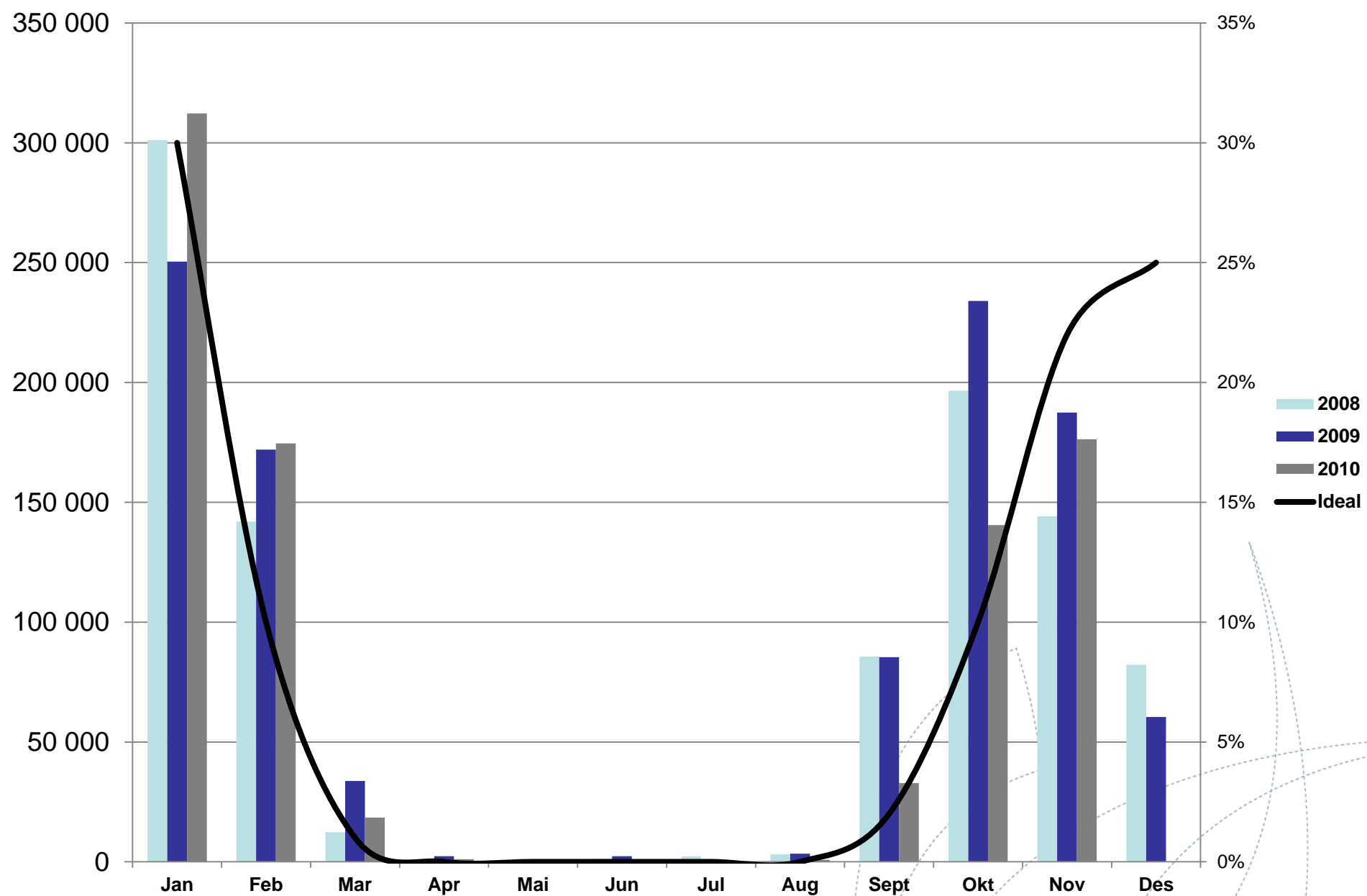
Sel og hvalfangst. 1950-2009

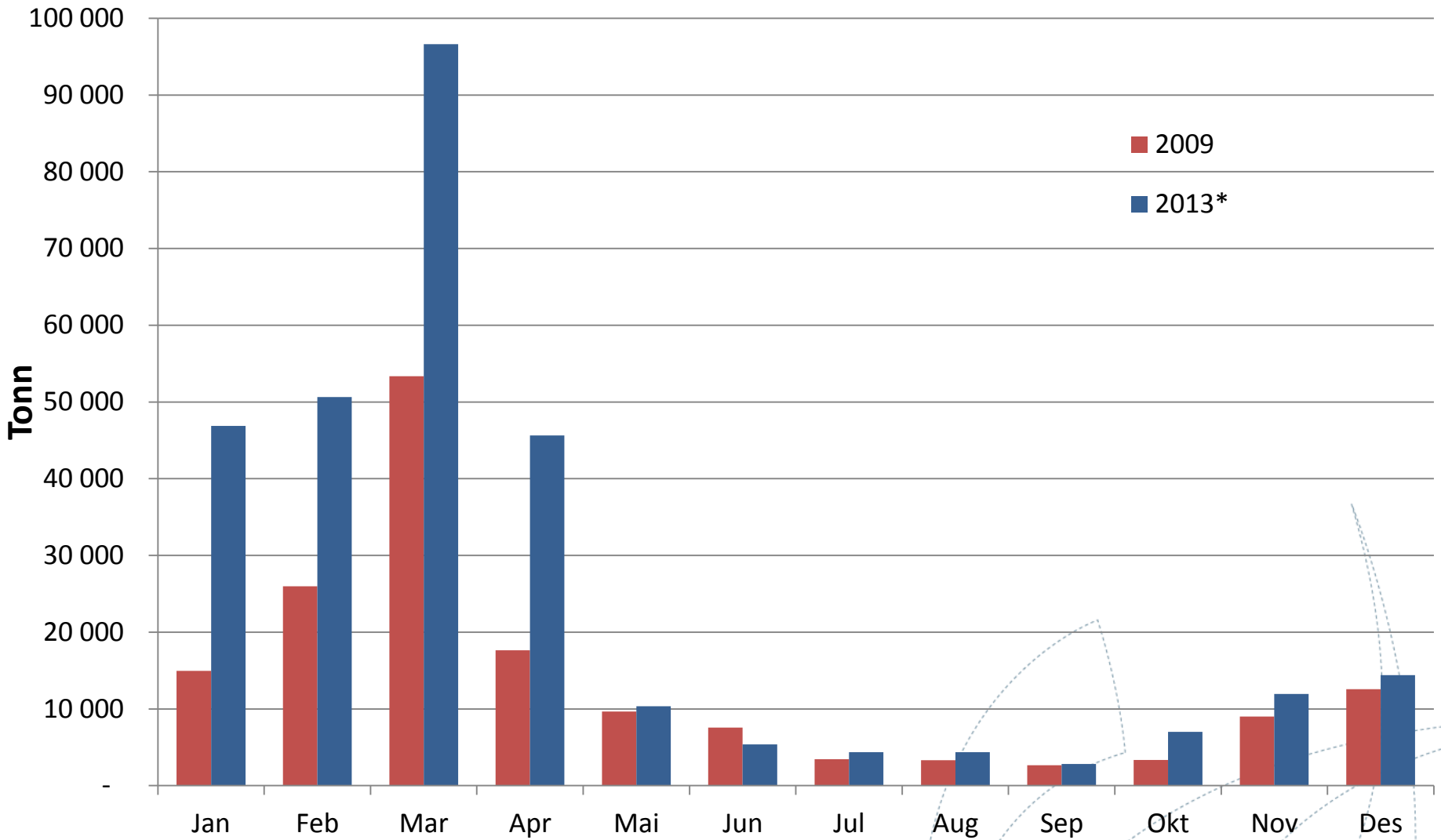
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Torsk konvensjonell; 2013 vs. 2009

Sesongsvingninger - virkemidler

- Leveringsplikt
- Periodisering
- Distriktskvote
- Kvotebonus
- Strukturering
- Kvotebank
- Endring av kvoteåret
- Bifangstordning
- Stopp i kjøp på vinteren
- Fra kyst til hav
- Ombordfrysing
- Oppdrett
- Levendefangst

Havbruk versus villfangst

- Begrensede og ofte avtakende ville ressurser
- Økt volum og verdiskaping fra begrensede ressurser
- Konsumentene foretrekker fersk sjømat
- Reduserer usikkerhet om tilgang på råvare:
  - Hva (art og kvalitet)
  - Hvor
  - Når
  - Hvor mye

Utfordringer i oppdrett

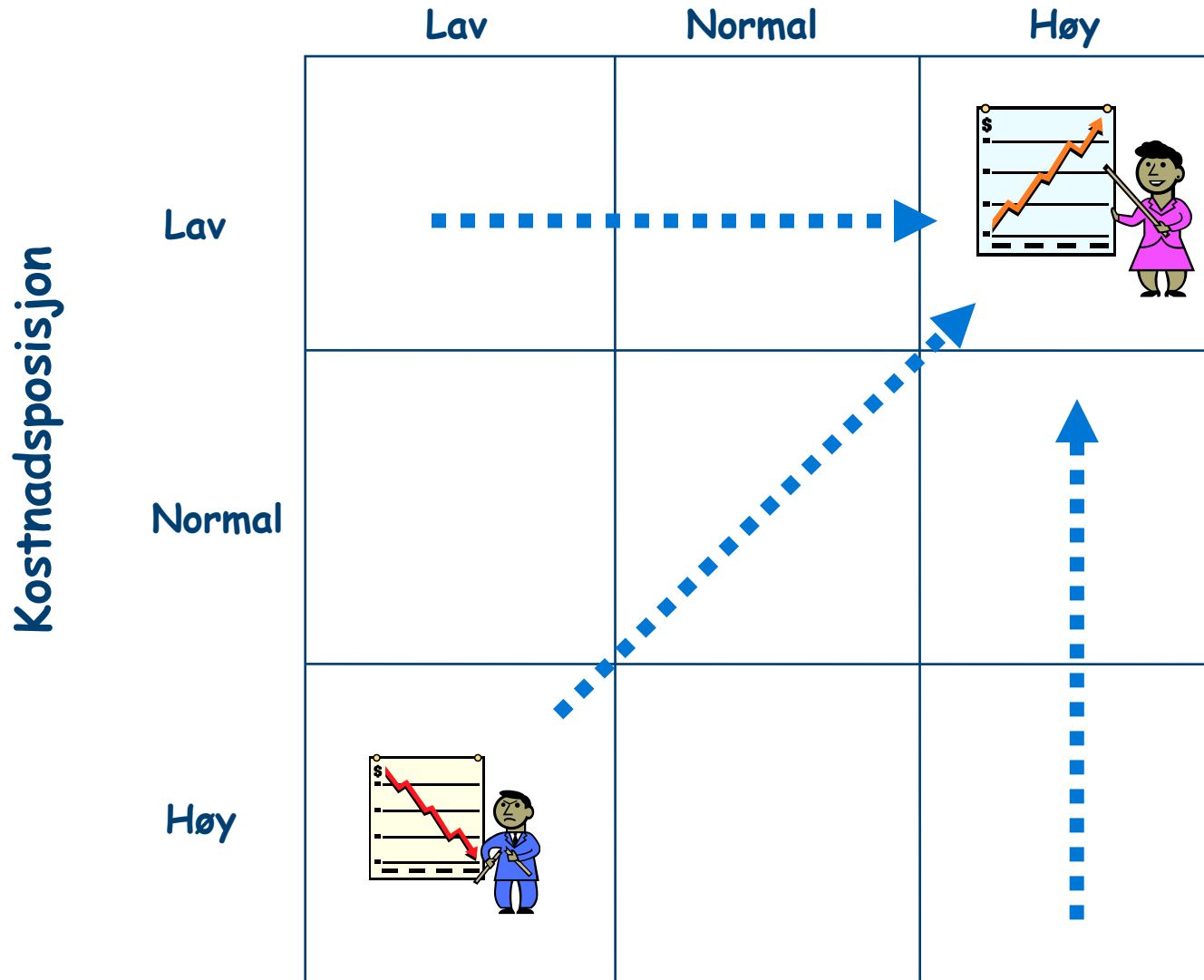
- Hvor ble det av røya, kveita, blåskjellet, steinbiten, torsken, osv?
- Voksesmertene:
  - Arealkonflikter
  - Sykdom
  - Rømming
  - Tilgang på fôr
  - Mangel på lokaliteter

Miljøutfordringen

- En voksen torsk svømmer omlag 1000 nautiske mil hvert år for å gyte
- Gjennom et anlegg med 3000 tonn laks strømmer det 3 millioner liter sjøvann pr minutt
- Hvordan forvalte kjerneressursene - reint hav, produktive ville bestander og oppdrettslokaliteter - økologisk bærekraftig?

Økonomisk bærekraft

Verdiposisjon

Hunt & Morgan

Varige konkurransefortrinn

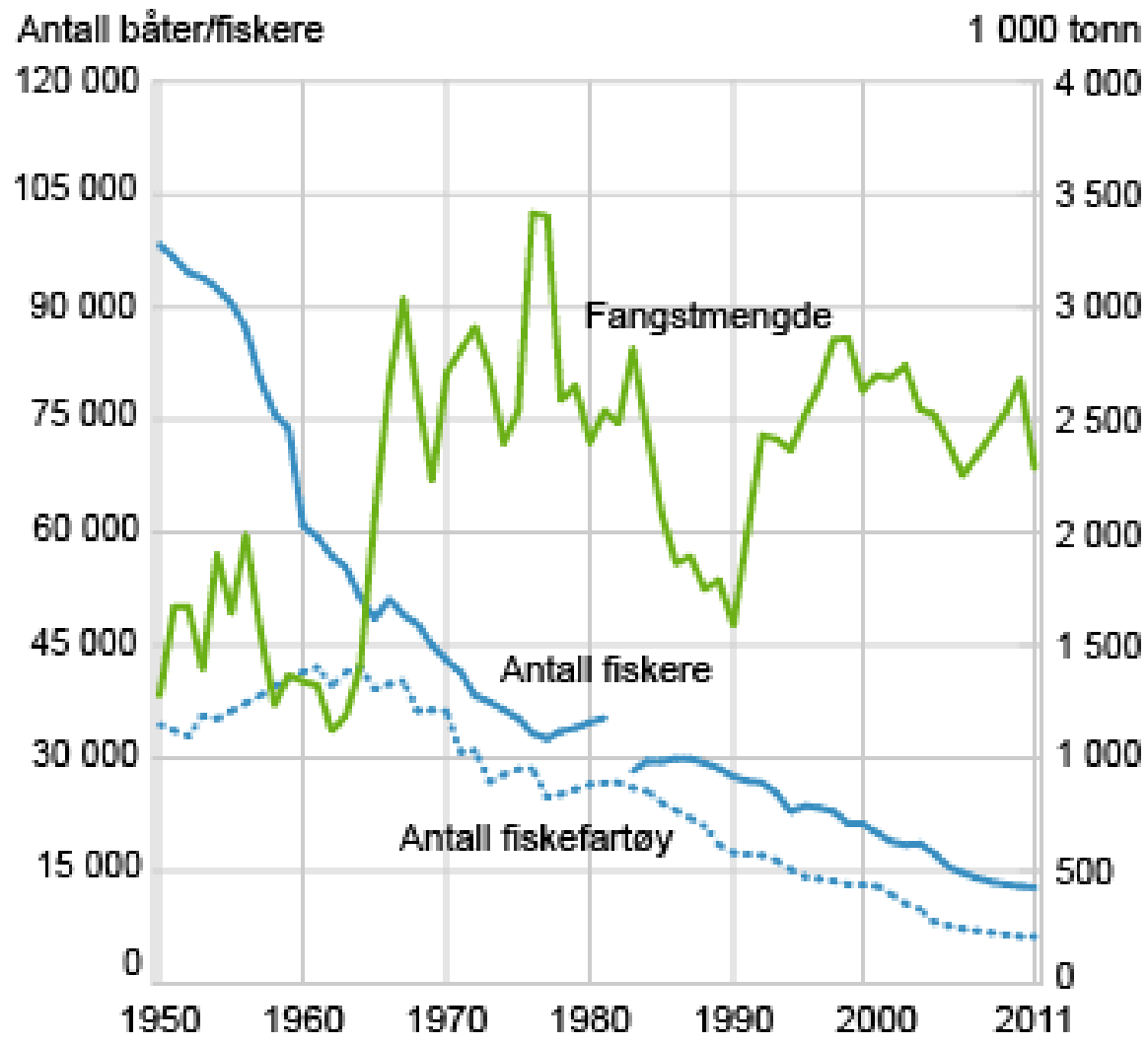

Naturgitte ulemper

- Høykostnadsland
- Må eksportere 80-90% i markeder med tunge støtteordninger og handelspolitiske barrierer
- Økende konsentrasjon i detaljistleddet
- De ville ressursene svinger - stor usikkerhet;
  - krevende forvaltningsoppgaver
  - krevende kapasitetstilpasning
- Sårbar for valutasvingninger

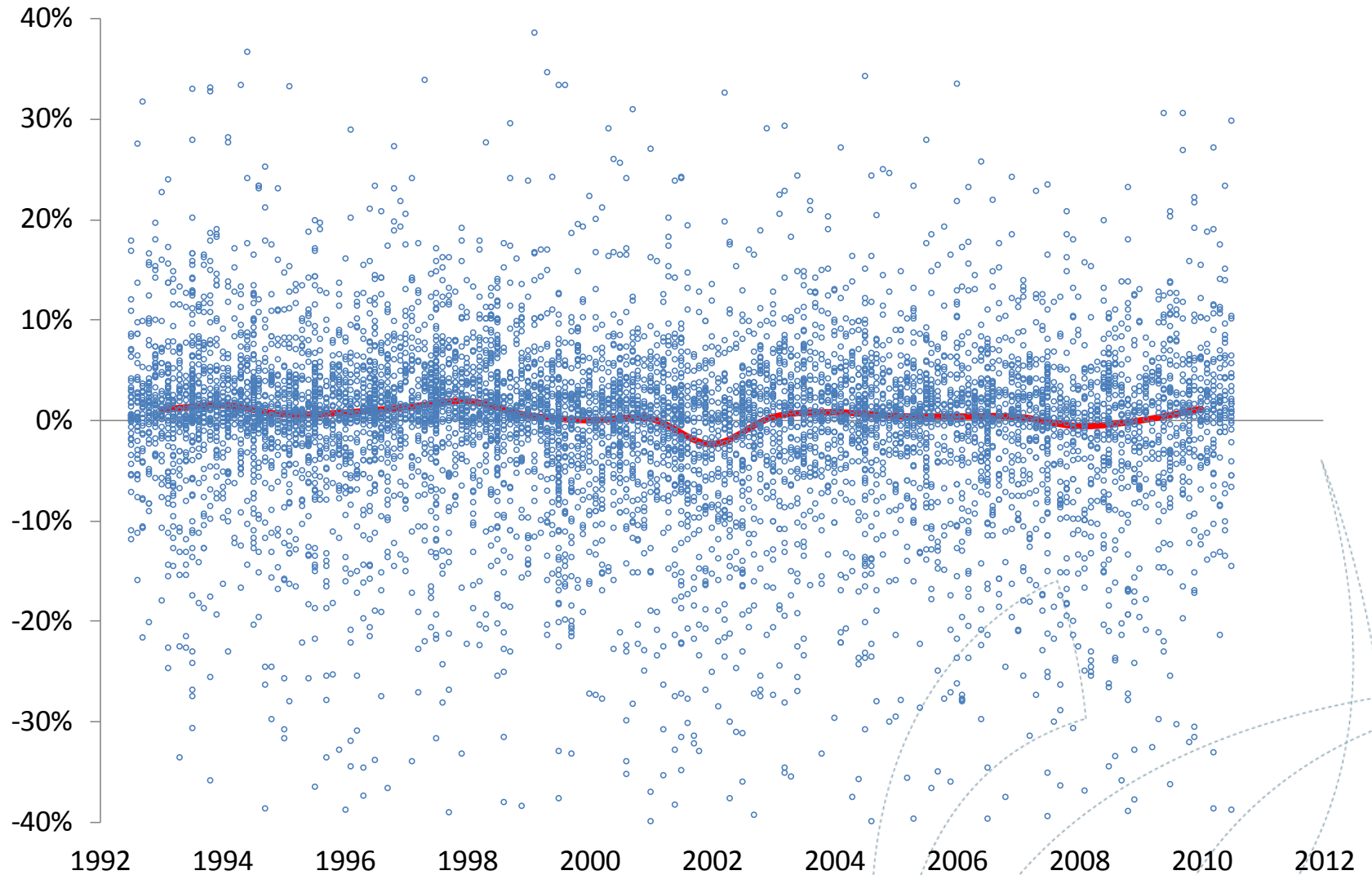
Færre hender i arbeid

Utviklingen i antall fiskebåter, antall fiskere og fangstmengde. 1950-2011

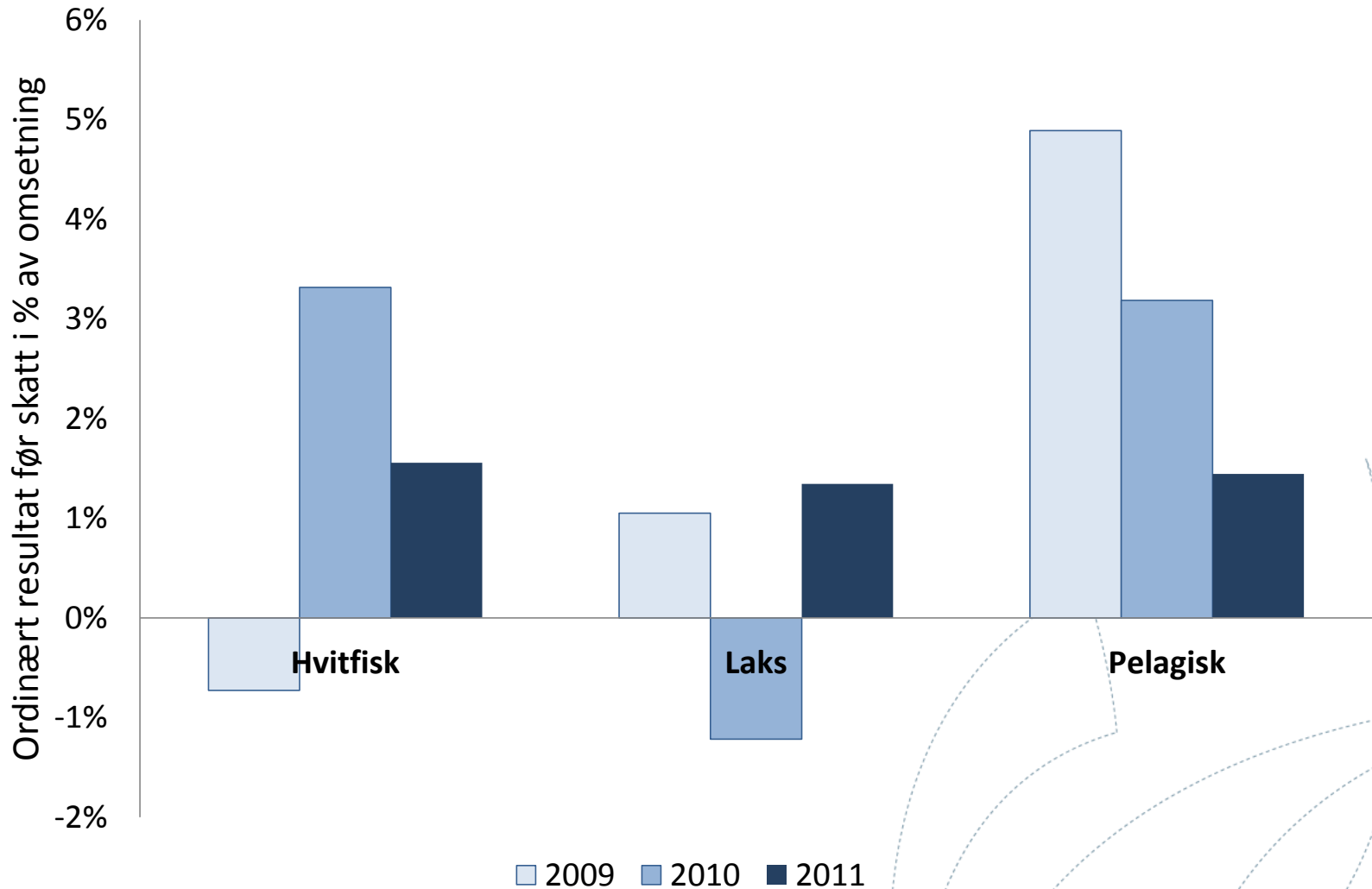
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Stor spredning i ordinært resultat

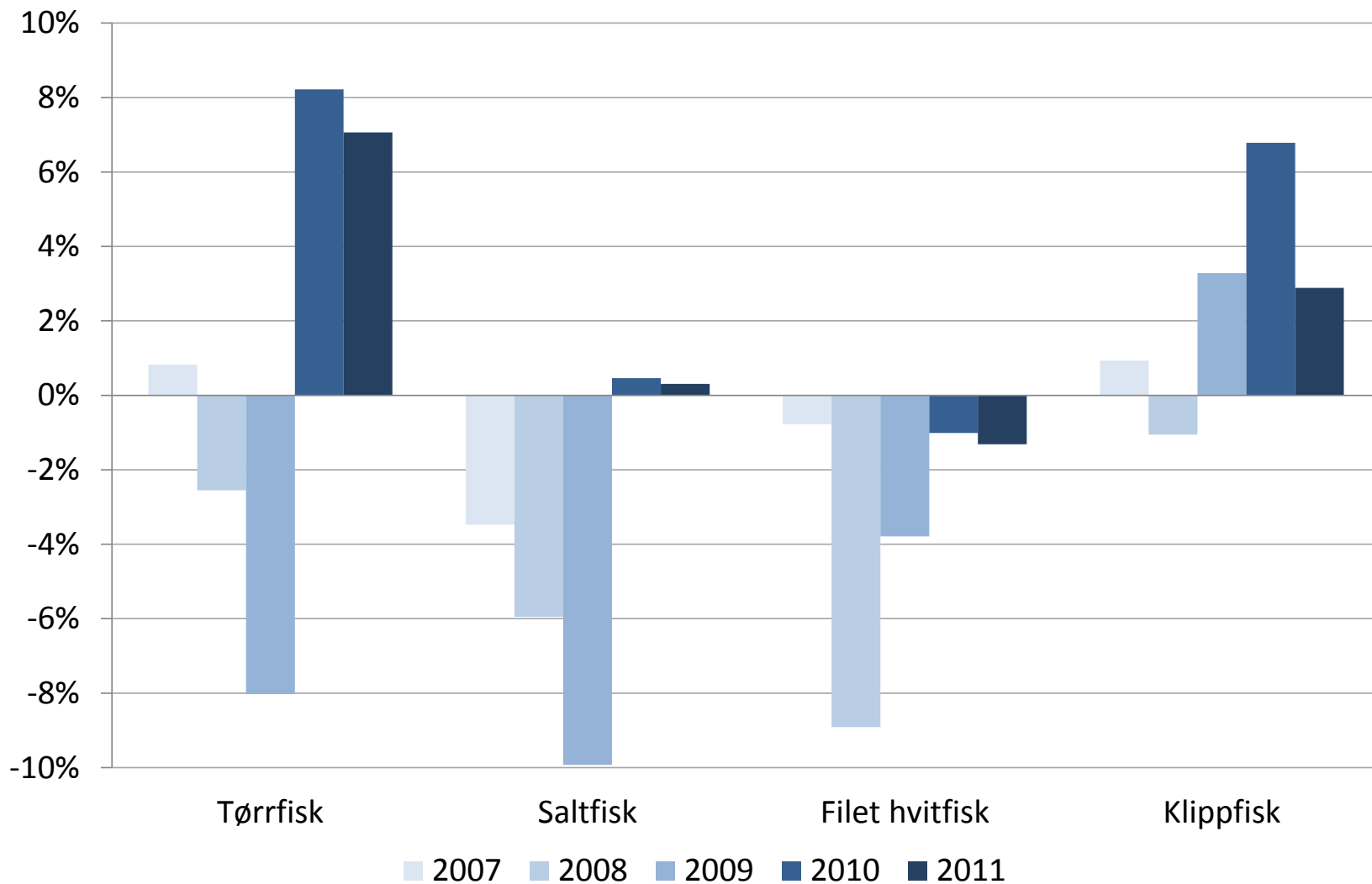

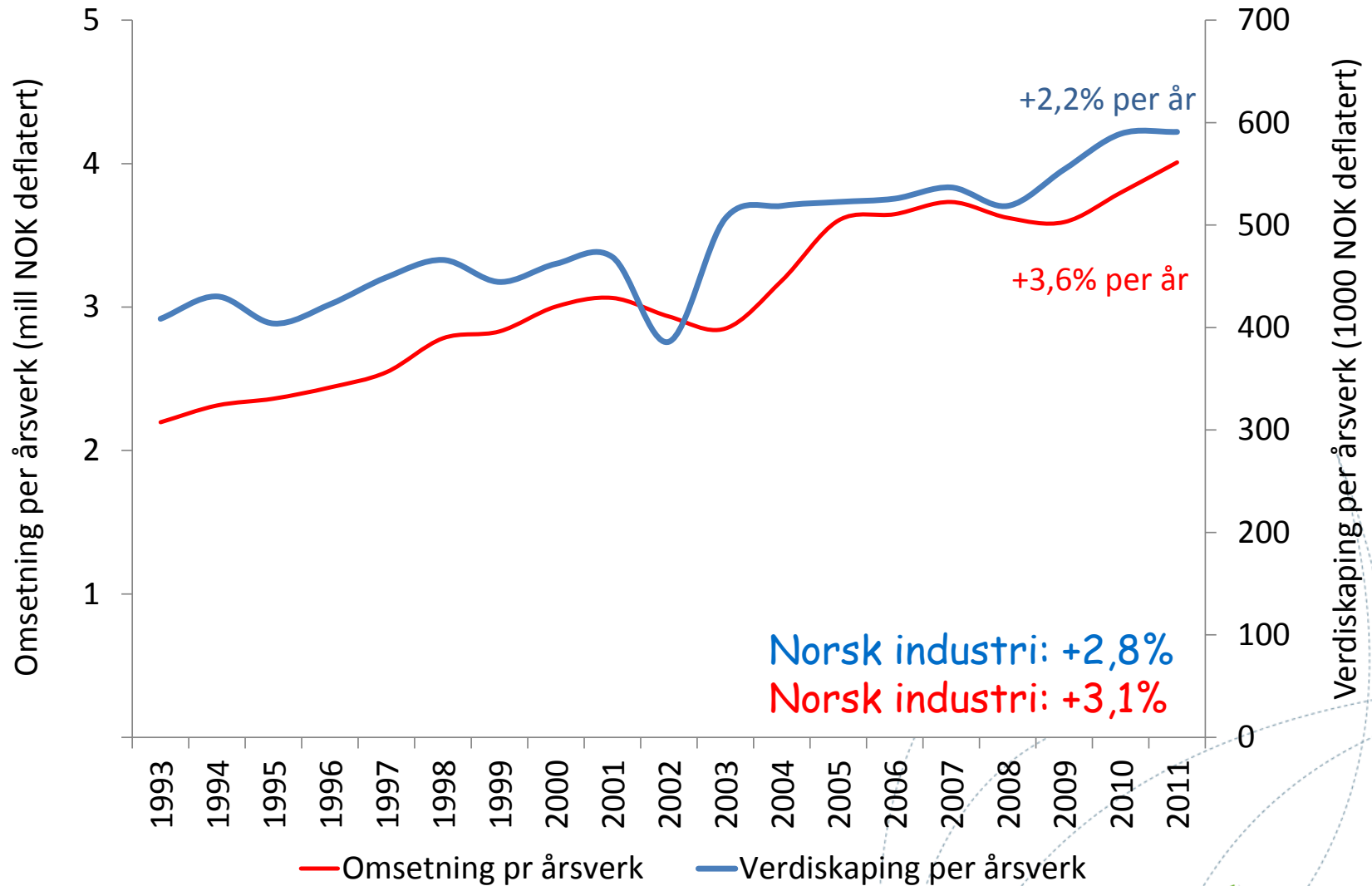
Lønnsomhet i ulike sektorer

Lønnsomhet i hvitfiskindustrien

Fiskeindustrien øker produktiviteten

Magic pelagic - NVG-sild

- Fra 88 tusen tonn 1992 via 1 mill. tonn i 2009 til 378 tusen tonn i 2013
- Fra 60% konsum i 1998 til nesten 100% etter 2001
- 312 tusen tonn landet og produsert i januar 2010
- Både flåte og landindustri tjener penger (35% driftsmargin i 2011)
- CO_2 -e/kg: 0.5 - noen bedre?

Filétindustrien etter år 2000

- Antall bedrifter: -55%
- Antall sysselsatte: -64%
- Produksjonsvolum: -60%
- Akkumulert underskudd (2010-kroner): 650 mill.

- Torskekvoten: +75%
- Trålerne fra 50% til 90% fryst

Strukturering av norske torsketrålere

	2000	2010
Antall aktive fartøy	102 (80)	41
Fangst (torsk+sei+hyse)	2000 tonn	6500 tonn
Driftsinntekt	20 mill	63 mill
Driftsmargin	2% (2000-2004)	11% (2005-2010)
Alder	18 år	12 år (2013)
Arbeidsgodtgjørelse	6 mill	19 mill

Lønnsomhet

- Finanspolitikk - valuta/renter
- Lønns- og skatteforhold
- Handelspolitikk
- Prioritering av FoU

- Fangstregulering
- Fordeling av rettigheter (Struktur)
- Kontroll
- Subsidierting

- Produktvalg
- Teknologivalg
- Organisering (hva og hvor)
- Kapasitetsvalg

Nasjon

FKD

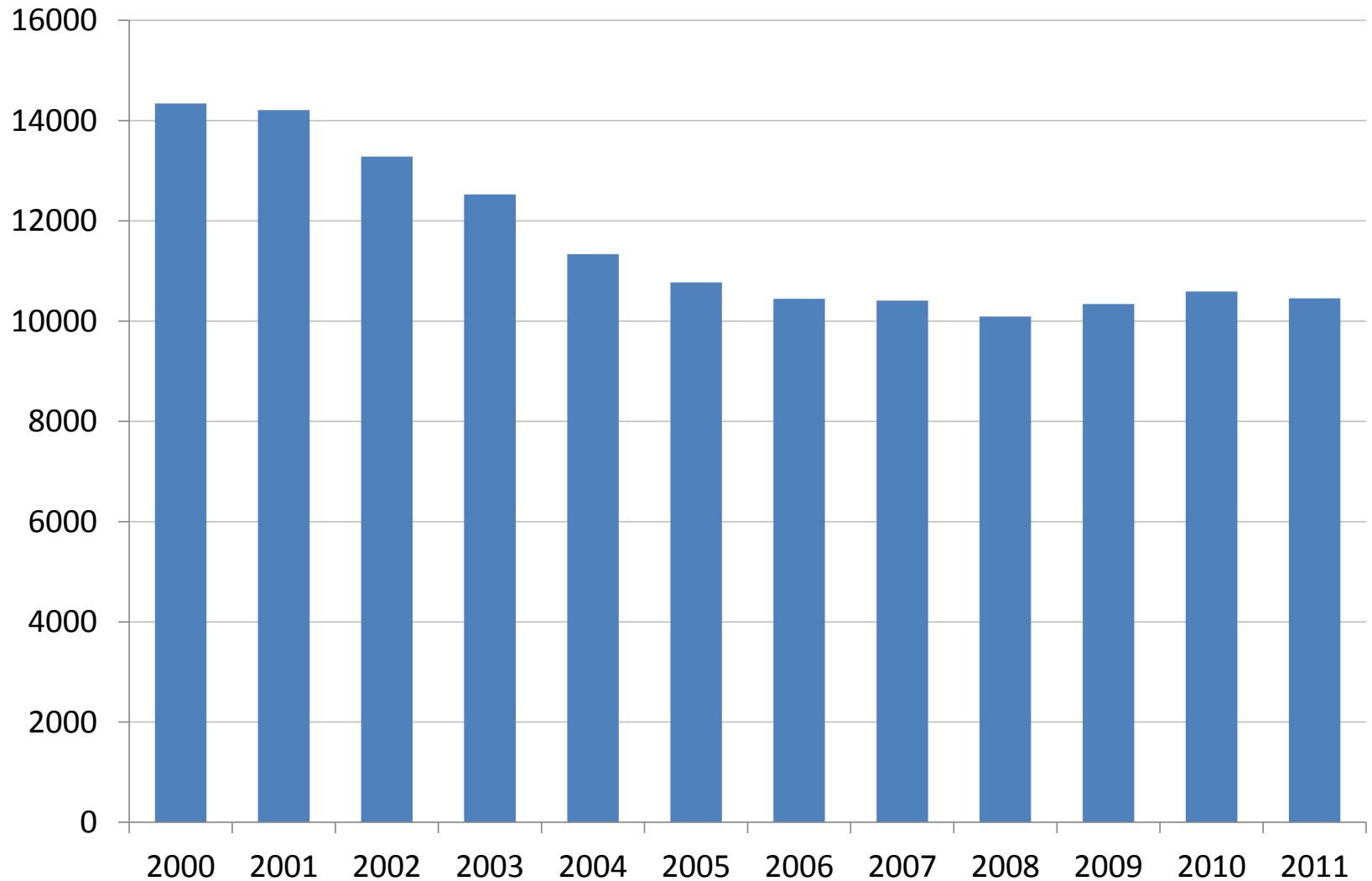
Bedrift

Sosial bærekraft

- Omdømme
  - Økologisk bærekraft
  - Lovlydighet
  - Konfliktnivå
  - Sunn, god og billig mat
- Ressursfordeling
  - Konsentrasjon
  - Eierforhold
  - Geografisk fordeling
- Trygge og gode arbeidsplasser
  - Lønn
  - Arbeidsmiljø
  - Arbeidsoppgaver
- Økonomisk betydning
  - Antall sysselsatte
  - Eksportinntekter
  - Andel BNP
  - Skatt
  - Subsidiar

Sysselsatte i landbasert industri

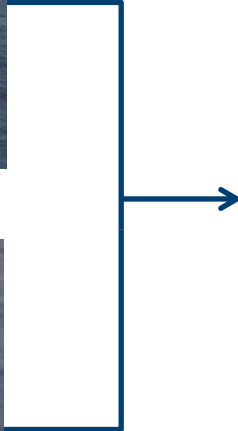
- Økologisk og økonomisk bærekraft:
  - Antall aktører redusert
  - Antall sysselsatte redusert
  - Økt global arbeidsdeling
- Sosial bærekraft:
  - Omdømme
  - Trygge og gode arbeidsplasser (arbeidsoppgaver/lønn/skatt)
  - Ressursfordeling
  - Bidrag nasjonaløkonomi

Ressursrente

Innovasjonskraft og modernisering

- De delene som er mest regulerte sliter mest
- Er det riktige aktører som har rettighetene?
- Hvordan få på plass mer dynamiske markeder og større global konkurransekraft?
  - Driftsmønster og kvalitet (fra minstepris til auksjon)
  - Konsesjoner (ressursrente og omsettelighet)
  - Globale verdikjeder (handelspolitikk og forbrukeren)
  - Marin og maritim sektor (nasjonale fortrinn og FoU)

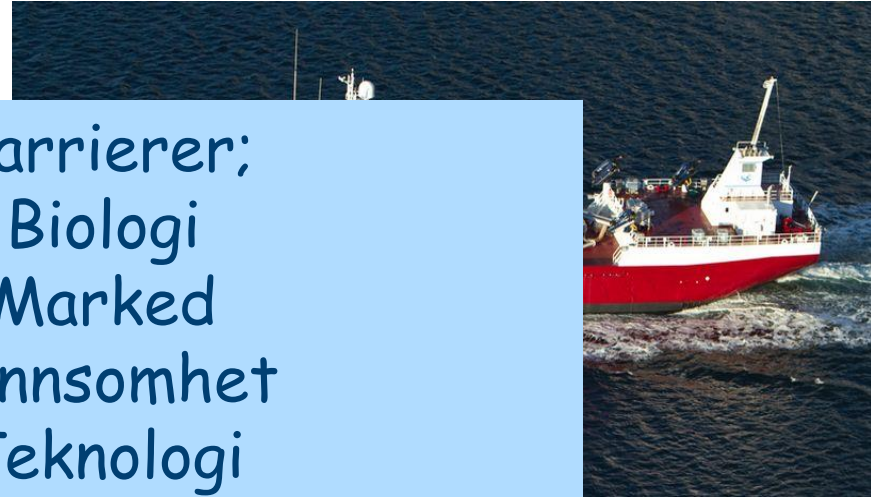
Fremtidsklynga a la 2012

Fremtidsklynga a la 2012

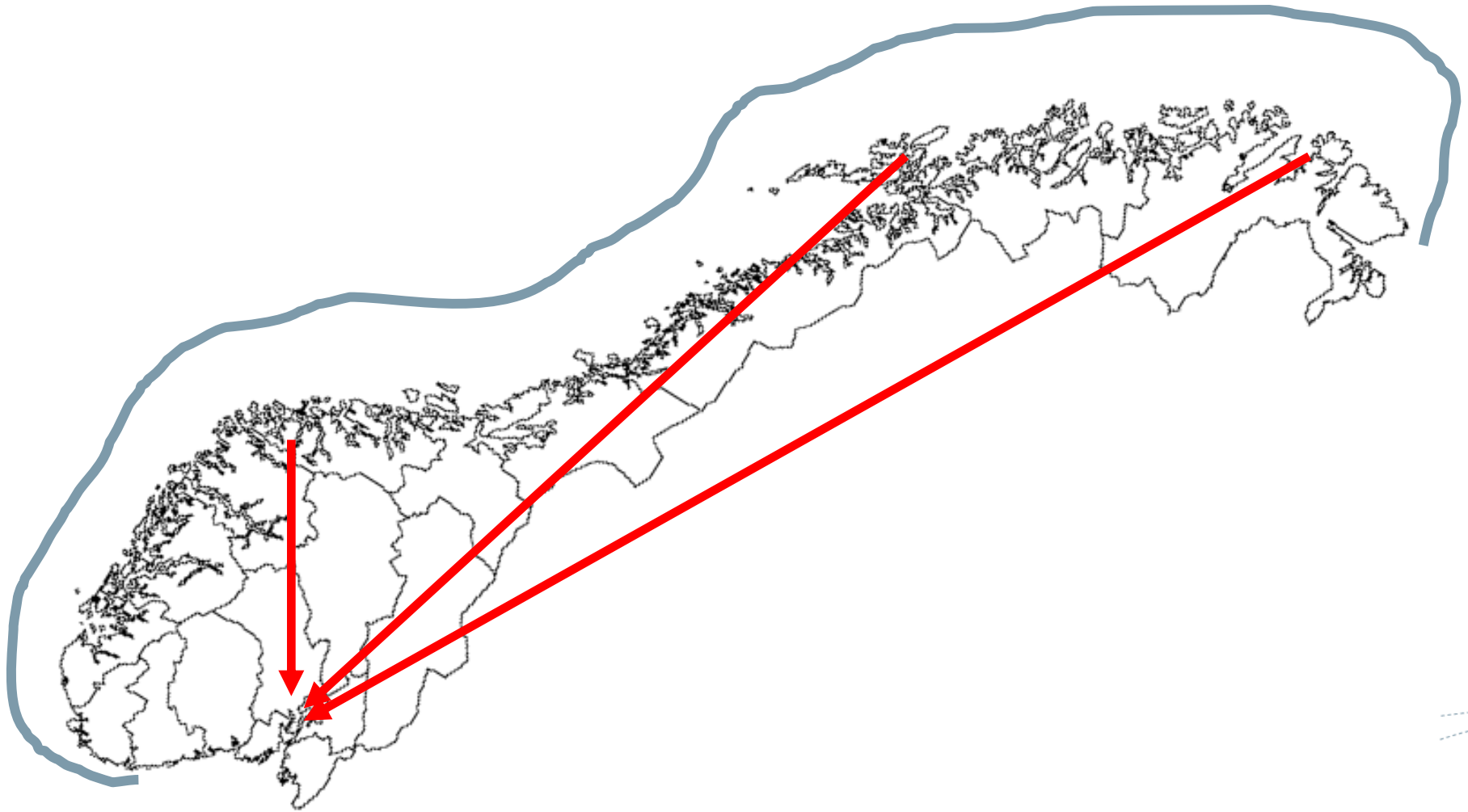
Fremtidsklynga ala 2012

Barrierer;
Biologi
Marked
Lønnsomhet
Teknologi
Lovverk

Og den største utfordringen er .....

Takk for oppmerksomheten!